

**Handleplan for
læsning
på
Skovboskolen**

Skoleåret 2009/2010

Handleplan for læsning på Skovboskolen 09/10

1. Indledning

1.1. Mål

Målet med denne læseplan for Skovboskolen er, at:

- Sætte fokus på læsning og læseniveauet på alle klassetrin
- Udvikle den enkelte elevs læselyst gennem hele skoleforløbet
- Igangsætte tiltag, der sætter særligt fokus på læseforståelse
- Tage afsæt i trinmålene for de enkelte klassetrin
- Tage afsæt i Køge kommunes handleplan for læsning

Elevernes læsning skal først og fremmest være båret af lysten til at læse. Denne lyst kan være spontan, men den kan også udvikles, vedligeholdes og påvirkes af forskellige læsestrategier, som på forskellige måder kan lette læsningen.

I læseplanen har vi derfor forsøgt at give et bud på, hvilke læsestrategier der med fordel kan introduceres til eleverne på de forskellige klassetrin og i de forskellige faser af skoleforløbet. Læsestrategierne understøtter læsningen på de enkelte klassetrin og kan således ses som væsentlige brikker i elevernes læseudvikling, hvad enten det er indskoling, mellemtrin eller udskoling.

Læsestrategierne er dog ikke et mål i sig selv, men derimod et middel til bedre forståelse.

1.1. Om Skovboskolens læseplan

Læseplanen er opdelt i skolens tre faser:

- Indskoling fra 0.-3. klasse
- Mellemtrin fra 4.-6. klasse
- Udskoling fra 7.-9. klasse

I læseplanen beskrives:

- fokuspunkter på hvert klassetrin/fase
- en oversigt over de læsetests og prøver, der finder sted på de enkelte klassetrin
- aktiviteter til det enkelte klassetrin
- oversigt over relevante materialer

1.2. Læsevejledere

Der er pt. 2 læsevejledere på skolen (Karna Frederiksen og Susanne Carstens), der dækker hele skoleforløbet.

1.3 Læseindsatsens 3 områder

Læseindsatsen på Skovboskolen kan opdeles i 3 faser på alle klassetrin:

- den forebyggende undervisning (f.eks. den sprogstimulerende undervisning i børnehaveklassen)
- den foregribende undervisning (f.eks. læseundervisning på små hold i 1. klasse)
- den indgribende undervisning (f.eks. specialundervisning)

2. Læsning i indskoling

2.1. Børnehaveklassen

Forebyggende indsats

Mål: Udvikle den fonologiske opmærksomhed og det funktionelle bogstavkendskab

Målet nås gennem at arbejde med følgende fokuspunkter:

- Bogstavernes (lyd, udseende, håndfonemer og navn)
- Legeprægede aktiviteter, der fremmer den fonologiske bevidsthed (leg, rim, remser)
- Arbejde med at fremme elevens bevidsthed om sætninger, ord, stavelser, læseretning mv.
- Legelæsning
- Børneskrivning (historier, boganmeldelser mv.)
- Evaluering (se oversigt s. 10)

Foregribende indsats

Mål: Målet er at understøtte udvalgte børns læseudvikling med det formål at de kan følge den normale læsefaglige udvikling i klassen uden særlig i støtte.

Målet nås gennem at tilrettelægge opsamlende kursus til de elever, der på baggrund af børnehaveklasselærers og læsevejleders vurdering, udvælges.

2.3. 1. klasse

Forebyggende indsats

Målet er, at eleverne:

- Lyderer/staver sig frem i deres læsning
- Afkoder bogstav-lyd (grafem- fonem)
- Genkender de mest almindelige ikke-lydrette ord (og, mig, dig, sig)
- Anvender stavelsesdeling
- Anvender de første læseanalogier (-e, -er, blødt d, vokalisk –r)
- Læser lydrette ord
- Bruger forforståelsesstrategien hvem, hvad, hvor samt billedstøtte
- Skriver ord og sætninger – lydret stavning etableres i løbet af 1.-2. klasse
- Får styrket læselysten hos den enkelte elev
- Genfortælle indholdet af det læste

Målet nås gennem følgende fokuspunkter:

- Arbejde med omsætning af lyd til bogstav (fonem-grafemforbindelser)
- Funktionel bogstavtræning (f.eks. skelne mellem bil/pil og dem/med)
- Fonemanalyse og syntese på basisniveau
- Læsning af nemme forholdsvis lydrette tekster med mange gentagelser
- Undervisning i forforståelsesstrategi (hvem, hvad og hvor samt afkodning af billeder)
- Gentagelseslæsning, fælleslæsning, makkerlæsning, lektielæsning og oplæsning
- Daglig læsning med fokus på afkodning
- Stavelsestræning (opdeling i basisniveau, analyse/syntese)
- Undervisning i de almindelige ikke-lydrette ord (skrivning-ordskrivning, sætningsskrivning)
- Skrive meget – lydbevarende
- Biblioteksbesøg
- Læsning af frilæsningsbøger
- Skrive på PC, evt. med inddragelse af CD-ord 6
- Introducere små PC-programmer

Foregribende indsats:

Mål: Undgå den indgribende undervisning.

Målet nås gennem følgende fokuspunkter, der tilpasses problemets omfang afhængigt af, om det er et individuelt eller et klasseproblem. Det kan f.eks. være:

- Individuelt tilrettelagt undervisning med udgangspunkt i klassens materialer.
- Læsetræning
- Klasseundervisning
- Sammensætning af hold, der undervises i en periode
- Intensive kurser af kortere varighed for udvalgte elever

Disse tilbud kan varetages af f.eks. dansklærer, holdlærer eller læsevejleder.

2.4. 2. klasse

Forebyggende indsats

Målet er:

- at eleverne får automatiseret anvendelsen af det fonematiske princip
- at eleverne får opbygget kendskab, som gør, at man hurtigere kan identificere ord ved at gruppere bogstaverne i sproglige enheder – (eks: konsonantklynger og endelser)
- at eleverne kan bruge enkelte læseforståelsesstrategier (Se oversigt over læseaktiviteter på de enkelte klassetrin s.8.)

Målet nås gennem følgende fokuspunkter:

- Daglig læsning i læsebog, frilæsningsbøger mv.
- At eleverne skriver ord og historier
- At give eleverne kendskab til hyppige endelser
- Gentagen læsning
- Læseforståelsesstrategier

Den foregribende indsats

Mål: Forebygge den indgribende indsats, så behovet for denne minimeres og så mange børn kan følge den almindelige læsefaglige udvikling i klassen.

Der tilbydes forskellige former for undervisning afhængigt af problemets omfang:

- Individuelt tilrettelagt undervisning med udgangspunkt i klassens materialer.
- Læsetræning
- Klasseundervisning
- Sættning af hold, der undervises i en periode
- Intensive kurser af kortere varighed for udvalgte elever

Disse tilbud kan varetages af f.eks. dansklærer, holdlærer eller læsevejleder.

2.5. 3. klasse

Forebyggende indsats:

Fokuspunkter for arbejdet i 3. klasse er:

- Øget læsehastighed og øget automatisering
- Læseforståelse

- Faglig læsning
- Fortsat læselyst

Se også oversigten over læseaktiviteter på de enkelte klassetrin s. 8.

Foregribende indsats

Mål: Forebygge den indgribende indsats ved at hjælpe usikre elever, så disse elever får deres læsesikkerhed øget.

Der tilbydes forskellige former for undervisning afhængigt af problemets omfang:

- Individuelt tilrettelagt undervisning med udgangspunkt i klassens materialer.
- Læsetræning
- Særligt undervisningsforløb for hele klassen
- Sæmmensætning af hold, der undervises i en periode
- Intensive kurser af kortere varighed for udvalgte elever

Disse tilbud kan varetages af f.eks. dansklærer, holdlærer eller læsevejleder.

Indgribende indsats

Individuelt tilpasset undervisning i specialcenteret på baggrund af indstilling og Specialcentermøde. Mulighed for kompenserende hjælpemidler (IT og IKT).

3. Læsning på mellemtrinnet (4.-6. klasse)

Følgende fokuspunkter omfatter alle tre klassetrin på mellemtrinnet. De forskellige aktiviteter og kurser i Oversigt over læseaktiviteter på de enkelte klassetrin, s.8- 9.

Fokuspunkterne på mellemtrinnet er:

- Øget læsehastighed og øget automatisering
- Læseforståelse
- Faglig læsning
- Fortsat læselyst (Især drenges fortsatte læselyst)

Foregribende indsats

Mål: Forebygge den indgribende indsats ved at hjælpe usikre elever, så disse elever får deres læsesikkerhed øget.

Der tilbydes forskellige former for undervisning afhængigt af problemets omfang:

- Individuelt tilrettelagt undervisning med udgangspunkt i klassens materialer.

- Læsetræning
- Særligt undervisningsforløb for hele klassen
- Sæmmensætning af hold, der undervises i en periode
- IT-læsning
- Intensive kurser af kortere varighed for udvalgte elever

Disse tilbud kan varetages af f.eks. dansklærer, holdlærer eller læsevejleder.

Indgribende indsats

Individuelt tilpasset undervisning i specialcenteret på baggrund af indstilling og Specialcentermøde. Mulighed for kompenserende hjælpemidler (IT og IKT).

4. Læsning i udskolingen

Følgende fokuspunkter omfatter alle tre klassetrin i udskolingsforløbet. De forskellige aktiviteter og kurser. Se oversigt over læseaktiviteter på de enkelte klassetrin, s. 9.

Fokuspunkterne i udskolingen er:

- Øget læsehastighed
- Læseforståelse
- Faglig læsning
- Fortsat læselyst
- IT-læsning
- Læseteknikker

Foregribende indsats

Mål: Forebygge den indgribende indsats ved at hjælpe usikre elever, så disse elever får deres læsesikkerhed øget evt. gennem brug af kompenserende hjælpemidler.

Der kan tilbydes forskellige former for undervisning afhængigt af problemets omfang:

- Individuelt tilrettelagt undervisning med udgangspunkt i klassens materialer.
- Læsetræning
- Særligt undervisningsforløb for hele klassen
- Sæmmensætning af hold, der undervises i en periode
- Intensive kurser af kortere varighed for udvalgte elever

Disse tilbud kan varetages af f.eks. dansklærer eller læsevejleder.

Indgribende indsats

Individuelt tilpasset undervisning i specialcenteret på baggrund af indstilling og Specialcentermøde. Mulighed for kompenserende hjælpemidler (IT og IKT). Afklaring af rammer og muligheder ved afgangsprøver.

5. Oversigt over læseaktiviteter de enkelte klassetrin

Oversigten viser, hvilke klassetrin de forskellige begreber introduceres på. Nye begreber nævnes således kun én gang, selv om der skal undervises i det på efterfølgende klassetrin.

I arbejdet med læseforståelse og faglig læsning gælder det, at dansklærer er ansvarlig for at introducere de forskellige begreber. På sigt er faglærerne også ansvarlige for at implementere og anvende dem i egne fag.

Klassetrin	1. halvår	Hvem	2. halvår	Hvem
Børnehaveklassen	Bogstavernes form, lyd og navn (de 3 alfabeter) Håndfonemer Genkende og skrive store g små bogstaver.	Børnehaveklasselærer	Bogstavernes form, lyd og navn (de 3 alfabeter) Håndfonemer Genkende og skrive store g små bogstaver.	Børnehaveklasselærer
1. klasse	Læseindlæring	Dansklærer (læsevejl. kan rådgive)	Læseindlæring	Dansklærer (læsevejl. kan rådgive)
2. klasse	Powerlæsningsforløb (læsekursus)	Dansklærer og læsevejleder	Fagligt læsekursus: (ordbetydningdkort, svare på spørgsmål (læseformål)) <u>Litterært læsekursus</u> (læseforståelse, fortælleansigt, personkort, handlingsbro, tanke kort)	Dansklærer og læsevejleder
3. klasse	Powerlæsningsforløb (læsekursus)	Dansklærer	<u>Faglig læsning</u> VØL-skema <u>Læseforståelse:</u> fortællingskort, opsamling på <u>litterære begreber</u>	Dansklærer og læsevejleder
4. klasse	Powerlæsningsforløb (læsekursus: hurtighedslæsning)	Dansklærer	<u>Læseforståelse:</u> VØSLE-skema) Opsamling på litterære begreber	Dansklærer

5. klasse	Powerlæsningsforløb (læsegear og læseformål)	Dansklærer	<u>Faglig læsning:</u> Teksttyper og strukturer <u>Læseforståelse:</u> Huske- og notatteknik	Læsevejleder Dansklærer og læsevejleder
6. klasse	Powerlæsningsforløb Læsegear og læseteknikker (5-5-5 samt læseformål)	Dansklærer og læsevejleder	<u>Faglig læsning:</u> skemaer, lister, diagrammer	Dansklærer
7. klasse	Læseformål, læseteknik. (skimming, 5-5-5)	Dansklærer	IT-læsning	Dansklærer, PUC?, IT-undervisning
8. klasse	Læse- og notatteknikker	Dansklærer	Powerlæsning IT-læsning	Dansklærer, PUC?, IT-undervisning
9.klasse	Læseteknikker	Dansklærer	Repetition	Dansklærer

6. Oversigt over evaluering på Skovboskolen

Følgende principper ligger til grund for evaluering på Skovboskolen:

- Der indføres staveprøver på alle klassetrin undtagen 9. klassetrin, hvoraf de obligatoriske tages af læsevejleder, mens de øvrige tages af klasselærer
- Der indføres læseforståelses-test i 5. klasse (LÆS5)
- Klassens læseprøver evalueres mellem klasselærer og læsevejleder i forbindelse med klassetest
- Det er kun elever i visse kategorier, der testes to gange i den samme prøve
- Læseprøvernes resultat forelægges skolens pædagogiske ledelse
- Der udarbejdes elevplaner en gang årligt for hver elev
- Klasselæreren formidler resultatet af læseprøverne til forældrene

Klassetrin	1. halvår	Hvem	2. halvår	Hvem
Børnehaveklassen	Test af bogstavkendskab	Læsevejleder	Test af bogstav/lydkendskab	Læsevejleder (KF)
1. klasse (Obl.)	Efter bogstav-gennemgang testes bogstavkendskab, skrivning af bogstav, stavning af lydrette ord) Materiale: Borstrøm	Læsevejleder	OS64 Staveprøve (Køgediktat 1)	Læsevejleder (KF)
2. klasse(Obl.)	Gentestning af OS64 for elever i kategorierne B2, B3 og C	Læsevejleder	OS120 Staveprøve (Køgediktat 2)	Læsevejleder (KF)
3. klasse	Gentestning af OS120 for elever i kategorierne B2, B3 og C	Læsevejleder	SL60 ST3	Læsevejleder (KF) Dansklærer
4. klasse (Obl.)	Gentestning af SL60 for elever i kategorierne C-F	Læsevejleder	SL40 ST4	Læsevejleder (SC) Dansklærer
5. klasse	Gentestning af SL40 for elever i kategorierne C-F	Læsevejleder	LÆS5 ST5	Læsevejleder (SC) Dansklærer
6. klasse (Obl.)	TL1	Læsevejleder (SC)	ST6	Dansklærer
7. klasse	TL2	Læsevejleder (SC)	ST7	Dansklærer
8. klasse (Obl.)	TL3	Læsevejleder (KF)	ST8	Dansklærer

Der er sideløbende med disse tests og prøver behov for en løbende evaluering, f.eks. i form af logbøger, port folio og andre værktøjer. Det tilstræbes derfor, at den enkelte lærer overvejer, hvordan de obligatorisk tests kan kombineres med andre former for evaluering.

7. Forældresamarbejde

Forældrene er en vigtig brik i børnenes vej gennem læseindlæringen. For at sikre at samarbejdet om læseindlæringen kan blive udviklet ønsker vi:

- Børnehaveklasselærerne afholder et forældremøde i juni måned med deltagelse af kommende dansklærer, hvor budskabet bl.a. er læsning og læseforberedende aktiviteter.
- Uddele folder om læsning ved skolestart i 1. klasse

- Tale om læsning på forældremøder samt i ugebrevne mv.
- Tale om læsning og stavning på forældremøder
- Evt. besøg af læsevejleder på forældremøder i 1. klasse.

8. Oversigt over forslag til materialer til brug for læseaktiviteter

Der findes meget litteratur og flere forskellige undervisningsmaterialer til brug for undervisning på de enkelte klassetrin og inden for de enkelte emner. Oversigten nedenfor er derfor kun ment som en hjælp. Fordelen ved at anvende nedenstående litteratur er dog, at der herved sikres en mere ensartet læsning i skoleforløbet.

Klassetrin	Materialer
Børnehaveklasse	Jørgen Marcussen: Håndfonemer (Video)
1. klasse	Den første læsning I (bogstavbog, læsebog og arbejdsbog)
2. klasse	Den første læsning II (bogstavbog og arbejdsbog) Ignora-bøgerne
3. klasse	Dorthe Klint Petersen: Den sikre læsning med opgaver i læseforståelse. Læsedektiven 1 (læseforståelse)
4. klasse	Læsedektiven 1 (læseforståelse) Omme bag klædeskabet (Litt. Læsning i 3. og 4. klasse)
5. klasse	Læsedektiven 2. Kapitel 15 og 39 Læs med!, kap. 2, 4, og 6
6. klasse	Læsedektiven 2: Lister og diagrammer Læs med!, kap. 1
7. klasse	Læs på!, kap. 1 og 2 Læsedektiven 3
8. klasse	Læs på, kap. 3, 4 og 5 Læsedektiven 3
9. klasse	Repetition efter behov fra Læs på og Læsedektiven 3